

היום נלמד בעזרת ה':

נדרים דף פח

אמר רבא: באמת רבי מאיר סובר שמקצת ידיעה אינה נחשבת ככל ידיעה, ואין קושיא מסומא כי המחלוקת שם אינה במקצת ידיעה אלא בלימוד הפסוקים.

לדעת רבי יהודה נאמר ברוצח בשגגה 'וְאִשֶּׁר יָבֵא אֶת רֵעֵהוּ בַיַּעַר לְחַטֵּב עֵצִים, וַיִּדְקֶה יָדוֹ בַּגֶּרֶן לְכַרֵּת הָעֵץ, וְנָשַׁל הַבְּרָזֶל מִן הָעֵץ וַיִּמָּצֵא אֶת רֵעֵהוּ וּמָת, הוּא יָנוֹס אֶל אַחַת הַקְּעָרִים הָאֵלֶּה וְחָי' מהמילה 'יער' לומדים שכל מי שהוא 'בר כניסה' ליער גולה לעיר מקלט, וגם סומא יכול להכנס ליער. וממילא בהכרח שהפסוק 'בְּלֹא רְאוּת' ממעט את הסומא מגלות, שהרי אין צורך לרבות אותו כי הוא כבר בכלל ה'יער'.

לדעת רבי מאיר נאמר ברוצח בשגגה 'וְאִשֶּׁר יִרְצַח אֶת רֵעֵהוּ בְּבִלְי דַּעַת' ומהמילים 'בְּבִלְי דַּעַת' לומדים שרק מי שיש לו ידיעה ברורה היכן נמצא חבירו ויודע לכוין שלא לפגוע בו - גולה לעיר מקלט, ולל סומא שאין לו ידיעה ברורה. וממילא בהכרח שהפסוק 'בְּלֹא רְאוּת' מרבה את הסומא מגלות, שהרי אין צורך למעט אותו כי הוא כבר התמעט מ'בְּבִלְי דַּעַת', כלומר זהו 'מיעוט אחר מיעוט' שאינו בא אלא לרבות.

משנה: המדיר הנאה לחתנו (-בגירסת התני"ט): אדם שהדיר את חתנו שלא יהנה מנכסיו, והוא מעונין לתת כסף לביתו, אך 'יד אישה כיד בעלה' ואז יזכה חתנו בכסף ויהנה ממנו – הפתרון הוא לומר לבתו: א. המעות נתונות לך בתנאי שלא יהא לבעלך רשות בהן, ב. את מקבלת אותם רק בשביל מזונות שאת מכניסה לפיך.

טעם הדבר, משום שאם יאמר לה רק שאין לבעלה רשות בכסף – עדיין זה לא יועיל כי כאמור 'יד אישה כיד בעלה' וכל מה שקנתה אישה קנה בעלה, אבל כאשר הוא מגביל אותה לדבר מסויים בעלה לא זוכה בו. (ויש מפרשים שגם אז בעלה זוכה בו, אלא מדובר שהוא עושה תנאי שהמעות יהיו שלה רק לאחר שיכנסו לפיה, וממילא בעלה לא יכול לזכות בהם). ('ב' פי' בר"ן).

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

גמרא: אמר רבי: אם אמר לה אביה 'מה שתרצי (= עם הכסף) עשי' - אין זה מועיל, כי זה כמו לומר לה 'אין לבעלך רשות בהן' שאף על פי כן הבעל קונה את הכסף.

ושמואל אמר: שמואל לא חולק על כך שהמשפט 'מה שתרצי עשי' שווה ל'אין לבעלך רשות בהן', אלא הוא חולק על העיקרון. כי משנתנו הולכת אליבא דרבי מאיר הסובר 'יד אישה כיד בעלה' ואז באמת לא יועילו המשפטים הנ"ל. אבל שמואל סובר כחכמים ש'יד אישה אינה כיד בעלה', ולכן אם יאמר לה 'אין לבעלך רשות בהן' או 'מה שתרצי עשי', מותר לו להביא לה את הכסף כי בעלה לא יהנה ממנו.

כמאן אזלא הא שמעתה דרב? כרבי מאיר וכו': וכמו שביארנו שרב סובר כרבי מאיר שיד אישה כיד בעלה. אלא שאם כן קשה מהמשנה בעירובין:

כיצד משתתפין במבוי: שיתופי מבואות: מן התורה מותר לטלטל מהחצר למבוי ולהיפך, כיון שהכל 'רשות היחיד' (המבוי הוא כעין רחוב ללא מוצא שפתוחות לו חצרות שבכל חצר יש כמה בתים). אולם חכמים גזרו שלא לטלטל מרשות היחיד שלו לרשות היחיד של חברו. ולכן מכיון שכל חצר נראית כרשות היחיד ביחס למבוי שנראה כרשות הרבים - אסור לטלטל מהחצר למבוי ובמבוי, עד שישתתפו כל בני החצר בעירוב שאז נחשבות כל החצרות שבמבוי כרשות אחת.

במקום שכל אחד מבני החצר יתן חלק במאכל משלו, ניתן גם שאחד מבני החצר יזכה מאכל אחד לכולם. 'הזיכוי' נעשה על ידי שהאדם שמקבל את החפץ מהאדם המקנה אותו לאחרים - עושה בו קנין וזוכה אותו בשבילם. הקנין הוא על ידי הגבהה מהקרקע טפח.

אם אחד מבני המבוי רוצה לעשות משלו שיתוף לכולם, מניח חבית של יין או פירות ואומר: 'הרי חבית זו לכל בני מבוי', ומזכה לבני המבוי ע"י עבדו ושפתחו העבריים / בנו ובתו הגדולים / אשתו, ואומר להם: 'קבלו חבית זו וזכו בה עבור כל בני המבוי'.

הקושיא: אם 'יד אישה כיד בעלה' איך מועיל שאשתו תקנה בשביל כל בני המבוי את החבית, והרי כשהיא קונה אותה כאילו בעלה קונה אותה, כלומר החבית עדיין לא יוצאת מרשותו?

תירוץ: אמר רבא: רבי מאיר מודה שבעל שמזכה לאשתו היא קונה לעצמה, שהרי בעל יכול לתת מתנה לאשתו לכולי עלמא והיא זוכה בה לעצמה. ואם כן גם בעירוב, כאשר

הוא זה שמקנה לה את החבית, ודאי שהיא זוכה לאחרים. (וכל מה שרבי מאיר חולק זה כאשר אדם אחר מזכה לאישה שאז מה שהיא קונה קונה בעלה).

אלו שזוכין להן: אלו הם האנשים שאפשר לזכות על ידיהם לאחרים, ואלו הם האנשים שאי אפשר לזכות על ידיהם לאחרים. אשתו נמצאת ברשימה של אי אפשר לזכות. בריתא זו היא אליבא דרבי מאיר הסובר ש'יד אישה כיד בעלה'. אך מוכח מכאן שאפילו הבעל עצמו לא יכול לזכות לאשתו בשביל אחרים, כי עדיין החפץ נשאר ברשותו. (אמנם כשהבעל נותן מתנה לאשתו מודה רבי מאיר שהיא זוכה בה לעצמה, ורק כאשר הוא נותן לה בשביל שתזכה לאחרים סובר רבי מאיר שזה כמו אדם אחר שהקנה לה שיד אישה כיד בעלה - שיטמ"ק). וקושיא על רבא!

תירוץ: מתניתין בשיש לה חצר באותו מבוי: באמת אישה אינה יכולה לזכות בשביל אחרים אפילו כשבעלה מקנה לה את החפץ. והמשנה בעירובין האומרת שיכול לזכות את החבית על ידי אשתו, מדברת במקרה שיש לה חצר משלה.

דהיינו כשהיא קבלה חצר בירושה קודם החתונה, ובעלה כתב לה 'אין לי דין ודברים בנכסייך', שאז החצר נשארת שלה לאחר החתונה. ומכיון שהיא צריכה להשתתף בעירוב בשביל חצרה, בעלה מקנה לה חלק בחבית לשם כך, ואת החלק הזה היא קונה (שהרי זו מתנה שבעל מקנה לאשתו כנ"ל). ומתוך כך שהיא קונה לעצמה היא יכולה גם לקנות עבור שאר בני החצר.